

**ROCZNY RAPORT Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W BYTOMIU ZA 2024 ROK**

Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu na 2024 rok, zwany dalej Programem, był zasadniczo kontynuacją zadań podejmowanych w latach poprzednich, uwzględniał jednak aktualne tendencje i kierunki zwiększające skuteczność podejmowanych działań. Zakładał komplementarność i interdyscyplinarność aktywności w zakresie edukacji, profilaktyki i terapii uzależnień oraz pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy. Założenia programu zakładały również wykorzystanie wiedzy teoretycznej i praktycznej osób reprezentujących podmioty administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych, które w ramach swych zadań statutowych wspomagają działalność innych instytucji propagując wiedzę z zakresu problematyki uzależnień.

Na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 4¹ ust. 1) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (art. 10 ust. 1), prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkotykowych należy do zadań własnych gminy.

Ich realizacja prowadzona jest w oparciu o roczny gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii, do którego opracowywania gmina jest ustawowo zobligowana. Zakres przedmiotowy Programu wynika z przepisów cytowanych wyżej ustaw oraz ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym. Istotną część prezentowanego Programu stanowią działania dotyczące przemocy domowej.

Program regulował zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających ze spożywania alkoholu. Jego opracowaniem zajmowała się Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a koordynację nad realizacją wytyczonych zadań sprawowało Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu przy ul. Tarnogórskiej 3, którego działalność finansowana jest przede wszystkim ze środków uzyskiwanych z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Program jest corocznie uchwalany przez Radę Miejską, określa zadania w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, jak również minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, używania narkotyków oraz uzależnień od zachowań (behawioralnych).

Problemy będące konsekwencją picia alkoholu oraz stosowania innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych stanowią obecnie jedno z priorytetowych zagrożeń społecznych. Zjawiska te mają istotny wpływ na ogólny stan zdrowia Polaków, poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również kształtowanie się relacji w środowisku rodzinnym. Konsekwencje uzależnienia dotyczą nie tylko osoby uzależnione, ale również ich najbliższe otoczenie, w tym szczególnie dotkliwie dzieci i młodzież. Uzależnienia, zarówno od alkoholu, jak i od innych środków psychoaktywnych, prowadzą pośrednio do degradacji stanu zdrowia osoby uzależnionej, a często też ich najbliższych, korelują z szeroko rozumianymi dysfunkcjami rodziny, wzrostem przestępczości, zwiększeniem bezdomności, mniejszym bezpieczeństwem uczestników ruchu drogowego oraz mają istotne konsekwencje ekonomiczne związane z absencją i niską wydajnością w pracy. Nie sposób uniknąć strat związanych z omawianym problemem, ale można podejmować działania, celem zmniejszenia ich rozmiarów i dotkliwości.

Podstawę przygotowania Programu w Bytomiu stanowiła diagnoza „Problematyka uzależnień i przemocy w opiniach wybranych grup społecznych Bytomia” przeprowadzona w roku 2021 r., dzięki czemu Program, zgodnie z rekomendacjami Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, był dostosowany do warunków lokalnych i uwzględniał środowiskową specyfikę problemów społecznych związanych ze spożywaniem alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych. Działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów z obszaru uzależnień, w tym także behawioralnych, były jednocześnie częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Bytomia lata 2021–2026, przyjętych Uchwałą Nr L/666/21 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 października 2021 r.

Z uwagi na złożoność problemów uzależnień, w działaniach związanych z realizacją poszczególnych celów operacyjnych uczestniczyły podmioty, których działalność statutowa obejmuje zadania należące do sfery zadań publicznych

w zakresie ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, kultury fizycznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego, przeciwdziałania patologiom społecznym, promocji i organizacji wolontariatu. Podmioty te realizowały najczęściej zadania skierowane do różnych grup społecznych z zakresu profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód oraz postrehabilitacji i pomocy socjalnej. Ponadto w realizacji Programu mogły uczestniczyć partnerzy zewnętrzni zapraszani do współpracy przez realizatorów, w zależności od celu i rodzaju zadania. W celu jak najlepszej realizacji działań z obszaru przeciwdziałania uzależnieniom, miasto Bytom zlecało również realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Realizacja założonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2024 rok celów operacyjnych, miała za zadanie podniesienie jakości i dostępności działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin, wsparcie instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów uzależnień, jak również podjęcie działań w zakresie ograniczenia reklamy i promocji alkoholu. Celem nadrzędnym było tym samym zmniejszenie jego spożycia oraz zminimalizowanie strat spowodowanych nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Raport liczbowy z realizacji działań - analiza mierników za 2024 rok.

Cel operacyjny 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Wspieranie programów niestacjonarnej terapii uzależnień	liczba osób objętych terapią	529

2	Prowadzenie terapii (indywidualnej i grupowej) członków rodzin osób uzależnionych	liczba osób objętych terapią	216
3	Prowadzenie działalności informacyjnej na temat możliwości uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej i instytucjonalnej przez osoby uzależnione i zagrożone uzależnieniem	liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjnych	721 ulotki, publikacje na stronie internetowej
4	Dofinansowanie szkoleń podnoszących kompetencje osób prowadzących psychoterapię uzależnień	liczba osób, które odbyły szkolenia	3
5	Udzielanie pomocy merytorycznej przy tworzeniu i prowadzeniu grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin	liczba działających grup samopomocowych	-
6	Wspieranie programów profilaktyki HIV i HCV wśród osób uzależnionych	liczba osób objętych programami profilaktycznymi	-
7	Poradnictwo indywidualne połączone z promowaniem zdrowego stylu życia i motywowaniem osób zagrożonych uzależnieniem do zerwania z nałogiem	liczba osób, którym udzielono indywidualnej porady	46

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Cel operacyjny 2

Udzielanie rodzinom z problemem uzależnień oraz rodzinom dotkniętym przemocą domową pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą domową.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Działania związane z udzielaniem pomocy psychospołecznej i prawnej	liczba osób objętych pomocą	938
2	Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin, w których występuje problem uzależnienia oraz przemocy domowej	liczba prowadzonych grup wsparcia	4
3	Prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc	liczba osób objętych programem, liczba rodzin objętych terapią w związku z przemocą, uzależnieniem gdy sprawca uczestniczy w programie korekcyjno – edukacyjnym	42 8
4	Prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej (OIK)	liczba osób (osobodni) korzystających z usług OIK	1648
5	Utworzenie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej bezpiecznej strefy dla osób doświadczających przemocy i prowadzenie miejsc całodobowego schronienia	liczba osób korzystających z bezpiecznej strefy dla osób doświadczających przemocy	3

6	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego	liczba udzielonych porad	204
7	Realizacja projektu pn. „Prawo ochronnym parasolem dziecka”	liczba przeprowadzonych wizyt w rodzinach	565
		liczba podjętych interwencji	93
8	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego	liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, w których współwystępuje problem szkodliwego spożywania alkoholu bądź innego uzależnienia	165
		liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, w których osoba małoletnia została wskazana jako osoba doświadczająca przemocy	383
9	Wspieranie środowisk dotkniętych problemem uzależnień w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym, w tym osób bezdomnych	liczba rodzin i osób w tych rodzinach, korzystających ze wsparcia MOPR	416 rodzin 341 osób

10	Bytomska koalicja na rzecz ochrony dzieci przed przemocą	liczba interwencji dotyczących dzieci	212
		liczba kampanii społecznych	-

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Cel operacyjny 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej dla dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży uczęszczających do przedszkoli i szkół, obejmujących również nauczycieli i rodziców	liczba uczestników zajęć profilaktycznych	16776
2	Prowadzenie zajęć edukacyjno-informacyjnych dla młodzieży dotyczących problemu uzależnień, w tym behawioralnych	liczba uczestników biorących udział w zajęciach informacyjno – edukacyjnych liczba zajęć informacyjno – edukacyjnych	9306 2837
3	Wspieranie programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży	liczba odbiorców programów	1931

	przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wsparcia dziennego i innych oraz prowadzenie działań związanych z dożywianiem dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych		
4	Organizowanie i wspieranie szkoleń dla osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi, w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	liczba zorganizowanych szkoleń liczba przeszkolonych osób	1 16
5	Wspieranie kształcenia pedagogów szkolnych, nauczycieli, wychowawców, opiekunów, liderów młodzieżowych w dziedzinie profilaktyki uzależnień	liczba przeszkolonych osób	33
6	Prowadzenie kampanii społeczno – edukacyjnych na temat uzależnień, w tym behawioralnych, skierowanych do mieszkańców miasta	liczba przeprowadzonych kampanii społecznych	1
7	Opracowanie i rozpowszechnienie materiałów informacyjno – edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień	liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjnych	670
8	Ścisła współpraca z pedagogami w zakresie ujawniania problemów uzależnień (w tym narkotykowych) wśród młodzieży	ilość zgłoszonych przez pedagogów interwencji	44

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Cel operacyjny 4

Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Wspieranie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych	liczba zorganizowanych szkoleń, liczba przeprowadzonych superwizji	9
2	Prowadzenie programu profilaktycznego dla uczniów dotyczącego problematyki FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych)	liczba odbiorców programu	1049
3	Prowadzenie szkoleń i zajęć warsztatowych z zakresu metod rozpoznawania wczesnej fazy uzależnienia, wczesnej interwencji dla osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi	liczba osób uczestniczących w szkoleniach	-
4	Organizowanie spotkań, konferencji i debat na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom	liczba zorganizowanych debat, spotkań, konferencji	21 spotkań 2993 osoby
5	Zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych	ilość zakupionych materiałów informacyjnych	500

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Cel operacyjny 5

Podjęmowanie działań w zakresie skutecznego przestrzegania prawa dotyczącego dostępności do alkoholu, ograniczenia jego reklamy, promocji i spożywania.

W przypadku stwierdzenia naruszenia prawa, występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Prowadzenie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych	liczba osób uczestniczących w szkoleniach	68
2	Kontrola punktów sprzedaży alkoholu	liczba przeprowadzonych kontroli	37

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Cel operacyjny 6

Stosowanie instrumentów prawnych i społecznych wobec osób nadużywających alkoholu, stosujących przemoc domową, nieprzestrzegających norm prawnych i zasad współżycia społecznego.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Świadczenie usług na rzecz osób doprowadzonych do wytrzeźwienia w izbie wytrzeźwień	liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia	3947 (w tym 2588 mieszkańców Bytomia)
2	Doprowadzenie osób do wytrzeźwienia	liczba osób doprowadzonych do wytrzeźwienia	3094
3	Podjęmowanie działań zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu	Liczba wniosków skierowanych do sądów	302

	obowiązkowego poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego		
4	Budowanie i wykorzystywanie systemu monitorowania miejsc, w których spożywany jest alkohol lub inne substancje psychoaktywne oraz dochodzi do incydentów przemocowych	liczba interwencji wynikających z monitorowania liczba kamer	461 20

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Cel operacyjny 7

Wspieranie realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Działania

Lp.	Rodzaj działań	Miernik	Wartość miernika
1	Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez dofinansowanie projektów mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bezrobociem, uzależnieniem i bezdomnością	liczba uczestników zajęć liczba osób, które ukończyły proces reintegracji zawodowej liczba osób, które podjęły pracę w efekcie uczestnictwa w zajęciach	240 124 36

Źródło: Informacje zebrane przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu

Monitorowanie i ewaluacja

Monitorowanie całego spektrum zjawisk związanych z problematyką uzależnień na terenie miasta Bytomia ma na celu dostarczenie informacji umożliwiających planowanie skutecznych oddziaływań profilaktycznych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych, jak również dążenie do zmiany wzorców używania substancji psychoaktywnych oraz zminimalizowania szkód społecznych spowodowanych uzależnieniami.

Raport został oparty na danych liczbowych dotyczących osiągniętych mierników przekazanych przez następujących realizatorów wymienionych w gminnym Programie:

1. Urząd Miejski w Bytomiu (UM):

- Wydział Polityki Społecznej; w tym placówki opiekuńczo wychowawcze oraz edukacyjno-wychowawcze oraz podmioty, którym gmina zleciła zadania z zakresu zdrowia publicznego w trybie otwartego konkursu ofert,
- Wydział Edukacji.

2. Miejskie jednostki organizacyjne, a w szczególności:

- Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (CPU),
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna (PPP),
- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR), w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Klub Integracji Społecznej,
- Centrum Integracji Społecznej (CIS),
- Placówki oświatowe (Szkoły) (S), w tym Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, w ramach którego działa Bytomski Ośrodek Promocji Zdrowia (BOPZ),
- Domy Pomocy Społecznej (DPS),
- Placówki opiekuńczo- wychowawcze (POW),
- specjalny ośrodek wychowawczy (SOW),
- placówki oświatowo-wychowawcze (PośW),
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Integracja” (Integracja),
- Straż Miejska (SM).

3. Bytomskie Centrum Kultury (BCK).

4. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA).
5. Podmioty lecznicze świadczące usługi w zakresie terapii uzależnień (L)
– NZOZ Przychodnia Szombierki.
6. Komenda Miejska Policji (KMP).
7. Organizacje pozarządowe: Bytomskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Odrodzenie”, Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Przyszłość” (NGO).
8. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu.
9. Zespół Interdyscyplinarny w Bytomiu (ZI).
10. Inne podmioty.

Analizę wydatków przeznaczonych na realizację działań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2024 rok przedstawiono poniżej.

W 2024 r. na zadania z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, w rozdziale 85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi oraz w rozdziale 85153 - Zwalczanie narkomanii, ze środków własnych gminy Bytom wydatkowano ogółem kwotę 4.846.132,87 zł (rozdział 85154 – 4.645.210,76 zł i rozdział 85153 – 200.922,11 zł), z czego:

- 1) Wydział Polityki Społecznej wydatkował na ten cel łącznie 254.640 zł (rozdział 85154) w ramach zlecenia podmiotom niepublicznym zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom w trybie konkursu ofert;
- 2) Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu wydatkowało łącznie środki w wysokości 4.367.234,35 zł w ramach statutowej działalności, w tym 4.174.244,51 zł w rozdziale 85154 i 192.989,84 zł w rozdziale 85153;
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu wydatkował środki w wysokości 84.781,71 zł (rozdział 85154) na realizację projektu pn.: „Prawo ochronnym parasolem dziecka - przyjazne patrole”;
- 4) Wydział Edukacji wydatkowała łącznie 99.476,81 zł (rozdział 85154 – 91.544,54 zł i rozdział 85153 – 7.932,27 zł) na realizację przez placówki oświatowe działań profilaktyki uzależnień;

5) Straż Miejska wydatkował łącznie 40.000 zł (rozdział 85154) na zakup dwóch kamer do monitoringu.

Na podstawie przedstawionych w tabelach powyżej mierników dokonano analizy stopnia realizacji założonych celów i poszczególnych działań, przewidzianych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii za 2024 rok w porównaniu do danych liczbowych z 2023 roku. Wyniki te przedstawiają się następująco:

Cel 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem.

Analiza przedstawionych w raporcie danych liczbowych wskazuje, że w porównaniu do poprzedniego raportu z roku 2023 zwiększyła się ilość osób korzystających z niestacjonarnych form terapii uzależnienia od alkoholu. Coraz więcej osób uczestniczy w terapii indywidualnej i grupowej dla osób współuzależnionych. Tendencja ta utrzymuje się od kilku lat.

Pomoc terapeutyczna dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, w tym dzieci i młodzieży, była realizowana w większości przez Dział Terapeutyczno-Profilaktyczny Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. W 2024 roku z leczenia w formie terapii uzależnień skorzystało 529 osób, a z terapii dla członków rodzin osób uzależnionych skorzystało 216 osób. Dodatkowe wsparcie w zakresie leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych stanowią podmioty lecznicze. Instytucje na terenie miasta prowadziły też działalność informacyjną na temat możliwości uzyskania pomocy, głównie poprzez dystrybucję ulotek. Tu występuje wyraźna tendencja malejąca. Poradnictwo odbywało się głównie w formie ustnej, często towarzysząc innym usługom. Prawdopodobna przyczyna wiąże się z nakładami finansowymi i wzrostem cen materiałów informacyjnych. Na terenie miasta było również prowadzone poradnictwo związane z promowaniem zdrowego trybu życia.

Cel 2. Udzielanie rodzinom z problemem uzależnień oraz rodzinom dotkniętym przemocą domową pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą domową.

Pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie realizowana była przede wszystkim przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej, będący w strukturze MOPR, który prowadzi terapię osób doświadczających przemocy oraz oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Liczba osób korzystających z pobytu całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w porównaniu do ubiegłorocznego raportu uległa nieznacznemu zmniejszeniu, jednak coraz więcej osób korzysta z pomocy ambulatoryjnej, wsparcia, poradnictwa. Podobnie jak w roku poprzednim, MOPR był zaangażowany w realizację projektu „Prawo ochronnym parasolem dziecka”, podczas którego, w asyście Policji i pracownika socjalnego, przeprowadzono 565 wizyt w rodzinie. W roku 2024 r. wszczęto mniej procedur Niebieskie Karty w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia. W Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom świadczone poradnictwo prawne dla mieszkańców Bytomia dotkniętych problemem uzależnienia i przemocy. Łącznie skorzystało z niego 106 osób. Podobnie, jeśli chodzi o objęcie wsparciem rodzin dotkniętych problemem uzależnień, w tym osób bezdomnych, liczba osób wyniosła 416 i była nieznacznie mniejsza niż w roku poprzednim.

Cel 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej dla dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Analiza przedstawionych w raporcie mierników wskazuje, iż istotnym przedmiotem działań instytucji realizujących zadania zapisane w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2024 rok, było prowadzenie programów profilaktycznych oraz działań edukacyjno - informacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży. Działania profilaktyczne i informacyjne realizowane były przez: Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną, Specjalny Ośrodek Wychowawczy, Wydział Edukacji, a w zajęciach udział wzięło 16776 osób. W porównaniu do roku

2023 zmalała ilość przeprowadzonych zajęć profilaktycznych obejmujących też nauczycieli, uczniów. W mieście prowadzona była jedna kampania społeczno – edukacyjna nt. uzależnień. Na terenie gminy opracowano i rozpowszechniono też materiały informacyjne dotyczące przedmiotowej tematyki, w tym ulotki własne miejskich instytucji.

Centrum, jako placówka zajmująca się również profilaktyką wskazującą skierowaną do dzieci i młodzieży eksperymentującej z używkami, współpracuje z pedagogami z terenu miasta w przypadku ujawniania problemów uzależnień wśród młodzieży. Interwencją objęto 15 uczniów.

Cel 4. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

W minionym roku prowadzono działania profilaktyczne o tematyce FASD. W zajęciach prowadzonych przez Sanepid udział wzięło 1049 osób. Natomiast liczba zorganizowanych spotkań i debat na temat przeciwdziałania uzależnieniom wyniosła 21.

Cel 5. Podejmowanie działań w zakresie skutecznego przestrzegania prawa dotyczącego dostępności do alkoholu, ograniczenia jego reklamy, promocji i spożywania.

W 2024 r. na terenie gminy zrealizowano szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych, w których udział wzięło 68 osób. Przeprowadzonych zostało 37 kontroli w punktach sprzedaży alkoholu. Wskaźnik obu zrealizowanych działań jest na poziomie podobnym, jak w roku ubiegłym.

Cel: 6 Stosowanie instrumentów prawnych i społecznych wobec osób nadużywających alkoholu, stosujących przemoc domową, nieprzestrzegających norm prawnych i zasad współżycia społecznego.

W przypadku świadczenia usług na rzecz osób nadużywających alkoholu, doprowadzonych do wytrzeźwienia w izbie wytrzeźwień, realizowanych przez Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, liczba osób w 2024 r. wyniosła aż 3947, w tym 2588 osób stanowili mieszkańcy Bytomia. W roku poprzedzającym,

liczba ta wyniosła 3930 osób. Doprowadzenia w głównej mierze realizuje Policja, przy wsparciu Straży Miejskiej.

O około 30% wzrosła liczba wniosków skierowanych do Sądu w związku z procedurą zobowiązania do leczenia odwykowego, która jest realizowana przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W 2024 roku aż 302 wnioski skierowano do sądu. Nowym instrumentem umożliwiającym zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców jest rozbudowa systemu monitoringu. Nowe kamery są instalowane w miejscach, w których spożywany jest alkohol i inne substancje psychoaktywne, dzięki czemu można szybciej interweniować w sytuacji incydentów z użyciem przemocy.

Cel 7. Wspieranie realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, określonych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Istotnym elementem ograniczania szkód związanych ze spożywaniem alkoholu jest wspieranie zatrudnienia socjalnego wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, często uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniem. Zadanie to realizowało Centrum Integracji Społecznej w Bytomiu oraz Klub Integracji Społecznej, funkcjonujący w ramach MOPR. Proces reintegracji w 2024 r. ukończyło 240 osób. Pracę podjęło 36 osób i jest to więcej niż w roku poprzednim.

Wnioski:

Cele szczegółowe, jak i nadrzędny cel Programu były realizowane. Analiza mierników wskazuje na rosnącą potrzebę wspierania dostępności do programów stacjonarnej i niestacjonarnej terapii uzależnienia, a także dbania o podnoszenie jakości działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Część chorych jest kierowana na leczenie dzięki ścisłej współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, część zgłasza się osobiście. Wzrastająca liczba osób leczących się lub korzystających z konsultacji i poradnictwa z powodu problemów związanych z uzależnieniami może mieć związek ze stale rosnącą świadomością społeczną i mniejszą stygmatyzacją osób dotkniętych tym problemem. Analiza danych wskazuje również na dużą potrzebę wsparcia członków rodzin osób

uzależnionych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. W wielu przypadkach potrzebne jest również wsparcie terapeutyczne.

Członkowie rodzin ponoszą liczne szkody zdrowotne w związku z uzależnieniem jednego członka rodziny, stąd ważnym elementem oddziaływań sprzyjających zmniejszeniu problemu uzależnienia jest działalność edukacyjna dotycząca problematyki uzależnień oraz działalność informacyjna na temat dostępności instytucji pomocowych na terenie gminy. Obecnie realizowana jest ona głównie poprzez dystrybucję ulotek, plakatów oraz informacji zamieszczanych na portalach społecznościowych. Natomiast fundamentalnym dla kwestii uzależnień elementem polityki miasta jest działalność profilaktyczna polegająca na zwiększaniu świadomości konsumentów alkoholu oraz nieletnich w zakresie skutków spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. W związku z dużym problemem sięgania po używki przez nieletnich mieszkańców Bytomia, jak i wzrostem zjawiska uzależnień behawioralnych, działalność w tym zakresie staje się niezbędną, zarówno w postaci oddziaływań o charakterze uniwersalnym, jak i selektywnym, skierowanym do grup szczególnego ryzyka. Istotne jest również uświadamianie sprzedawcom negatywnych skutków spożywania alkoholu przez młodzież, co stanowi ważny element przeciwdziałania uzależnieniom wśród nieletnich.